

Výzkumná zpráva Kongresu

Zákon proti dezinformacím

MATYLDA HOFSCHNAIDROVÁ

1. Úvod

Tato výzkumná zpráva se zabývá působením dezinformací, fake news a hoaxů na území Spojených států amerických a legislativou zaměřenou na omezení, nebo úplné vymýcení těchto jevů, které jsou hrozbou pro demokratickou společnost nejen ve Spojených státech. Nejdříve je ale potřeba vymezit hlavní pojmy, se kterými tato zpráva pracuje.

Websterův slovník dezinformace definuje jako „*nepravdivé informace, záměrně a často tajně (například pomocí šíření fám), šířené za účelem ovlivnění veřejného mínění nebo zakrytí pravdy*“.¹ Dezinformace je tedy jakákoliv nepravdivá informace, která je šířena za účelem zmanipulování skupiny lidí. Tou skupinou může být široká neinformovaná veřejnost nebo určitá část obyvatelstva – například příznivci nebo odpůrci určitého politika. Účelem dezinformace je zmást nebo oklamat příjemce zprávy a dovést ho ke změně názoru na určitou (často politickou) otázku nebo odvést jeho pozornost k úplně jinému tématu. Ač by se tak mohlo zdát, dezinformace a jejich šíření není tématem posledních let – dezinformace jsou, dalo by se říci, staré jako lidstvo samo. V minulosti ovšem bylo díky absenci internetu a sociálních sítí šíření nepravdivých informací mnohem těžší. Právě díky existenci internetu a sociálních sítí je šíření dezinformací, fake news a hoaxů snazší než dříve.

Fake news je žurnalistický útvar používaný k šíření dezinformací, který je psaný účelně k zmanipulování příjemce nebo šíření poplašných zpráv tzv. hoaxů.² Ovšem aby taková fake news uspěla, musí se zakládat na důvěryhodných informacích, nebo se tvářit aspoň trochu seriózně. Existují i fake news založené kompletně na lži a výmyslu - ty se většinou daří šířit díky tomu, že působí na nějaký základní lidský instinkt - hlavně na strach. Jako příklad si můžeme vzít fake news o tom, že očkování způsobuje autismus u dětí - tato zpráva koluje po světě už od roku 1998, kdy studie v časopise Lancet upozornila na propojení očkování a autismu u dětí.³ I když byla tato zpráva později kompletně prověřena britskou lékařskou komorou a mnohokrát vyvrácena nezávislými vědeckými týmy, tak se stále šíří, protože cílí právě na emoci strachu⁴ - vzbuzuje totiž strach rodičů o jejich děti, pro které chtějí jen to nejlepší. A jelikož lidský mozek funguje zkratkovitě a lidé mají tendence věřit informacím, které utvrzují jejich pohled na svět,⁵ tak část rodičů této zprávě uvěří a bude ji sdílet dál,

¹ Disinformation. Merriam-Webster [online]. Dostupné z: <https://www.merriamwebster.com/dictionary/disinformation>

² Co je hoax. *E-Bezpečí* [online]. 2008 [cit. 2021-7-12]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/hoax-spam/91-25>

³ Hoax: Vakcíny MMR způsobují u dětí autismus. *E-Bezpečí* [online]. 2020 [cit. 2021-7-12]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevy-spojene-s-online-komunikaci/hoax-fake-news/1964-hoax-vakciny-mmr-zpusobuji-u-deti-autismus>

⁴ ROSLING, Hans, Ola ROSLING a Anna ROSLING RÖNNLUND. *Faktomluva: deset důvodů, proč se mýlíme v pohledu na svět - a proč jsou věci lepší, než vypadají*. Přeložil Eva NEVRLÁ. V Brně: Jan Melvil Publishing, 2018. Pod povrchem. ISBN 978-80-7555-056-9.

⁵ Konfirmační zkreslení aneb Proč někdy děláme špatná rozhodnutí. *Mentem* [online]. 2017 [cit. 2021-7-12]. Dostupné z: <https://www.mentem.cz/blog/konfirmacni-zkresleni/>

pravděpodobně mezi skupinu lidí se stejnými přesvědčeními o fungování světa, a dezinformace se bude šířit dál a žít si vlastním životem.

Pro zjednodušení lze dezinformace chápat jako stavební kámen pro fake news, tedy že fake news je celek, který se skládá z dezinformací a může jich v sobě mít více. V praxi to tedy může vypadat tak, že někde vyjde článek (fake news), který je plný nepravd (dezinformací) a snaží se někoho zmanipulovat. Zároveň je důležité podotknout, že tyto dva pojmy jsou často zaměňovány jeden za druhý a nebo míchány dohromady, v některých publikacích se tak můžete dočíst, že fake news je to samé co dezinformace.

V posledních letech dezinformace ovlivňují politické dění čím dál tím více a je třeba předcházet jejich šíření. V Kongresu nyní leží několik návrhů zákonů, které se snaží předcházet šíření dezinformací. Než se k nim ale dostaneme, musí dojít k pochopení historického vývoje.

2. Historické pozadí

Než se dostaneme k legislativním krokům, které se snaží omezit šíření dezinformací, je třeba zmínit krátkou historii používání dezinformací nejen ve Spojených státech. Jedním z šířitelů dezinformací byl i Benjamin Franklin. Aby podpořil odhodlání lidí bojovat ve Válce za nezávislost, šířil zprávy o tom, že Jiří III. spolupracuje s indiány, kteří na jeho rozkaz skalpují Američany.⁶ Během dvacátého století zaznamenáváme nárůst zneužívání dezinformací v politice - za to zcela nepochybně mohou dvě světové války a následná studená válka. Během druhé světové války byly dezinformace použity ke změně postoje americké společnosti k válce. Dvacátého sedmého října 1941 ve svém projevu Franklin Delano Roosevelt ukázal dokumenty, o kterých tvrdil, že byly vytvořeny Hitlerovou vládou a je v nich plán na přeorganizování Jižní a Střední Ameriky a na eliminování všech světových náboženství. Tyto dokumenty ale nebyly pravdivé, vytvořil je britský špion Henry Hemming a měly sloužit k pobouření americké veřejnosti a změny jejího postoje k válce.⁷ V padesátých letech dvacátého století poté byly dezinformace používány k šíření protikomunistických postojů - například veřejné zdravotnictví, mentální hygiena a fluoridace byly označovány za nástroje sovětské propagandy k vymývání mozků Američanů.⁸

S rozvojem internetu začalo být šíření dezinformací a konspiračních teorií ještě snazší než dříve - dříve totiž konspirační teorii mohlo zabrat i měsíce než se dostala do povědomí široké veřejnosti. Například konspirační teorii, že virus HIV vynalezli Američané, trvalo čtyři roky než ji poprvé odvysílala televize.⁹ Brzy po útoku na World Trade Center a Pentagon v roce 2001 se na internetu objevilo mnoho konspiračních teorií, že nešlo o práci Al-káidy, ale o takzvanou "práci zevnitř", tedy že za tragédií stojí americká vláda. Tyto konspirační teorie natolik ovlivnily veřejné mínění, že při průzkumu, který v roce 2006 provedly The New York Times si pouze 16 % respondentů myslelo, že vláda Spojených států ohledně útoku nic neskrývá.¹⁰ Další rozšířenou konspirační teorií je tzv. "birtherism", ten říká, že se bývalý prezident Spojených států Barack Obama nenarodil v USA a tím pádem nemohl být legitimním

---

⁶ SOLL, Jacob. The Long and Brutal History of Fake News. *Politico* [online]. 2016, 18. 12. 2016 [cit. 2021-7-15]. Dostupné z: <https://www.politico.com/magazine/story/2016/12/fake-news-history-long-violent-214535/>

⁷ GETLEN, Larry. The fake news that pushed US into World War II. *New York Post* [online]. 2019, 2. 10. 2019 [cit. 2021-7-15]. Dostupné z: <https://nypost.com/2019/10/02/the-fake-news-that-pushed-us-into-world-war-ii/>

⁸ Marmor, Judd, Viola W. Bernard, and Perry Ottenberg, "Psychodynamics of Group Opposition to Mental Health Programs", in Judd Marmor (1994). *Psychiatry in Transition*(2nd ed.).

⁹ Operation Infekcion – legendární fáma KGB o tom, jak prý HIV byla vyrobena Američany. *Manipulátoři* [online]. 2018 [cit. 2021-7-15]. Dostupné z: <https://manipulatori.cz/operation-infekcion-legendarni-fama-kgb-o-tom-jak-pry-hiv-byla-vyrobena-americany/>

¹⁰ *Americans Question Bush on 9/11 Intelligence* [online]. Angus Reid Global Monitor : Polls & Research, 2006-09-14 [cit. 2020-07-15]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20070918232934/http://www.angus-reid.com/polls/view/13469>

prezidentem Spojených států.¹¹ Tato dezinformace byla poprvé rozšířena v roce 2008 a hojně ji využívali odpůrci Baracka Obamy v politickém boji proti němu - asi největším zastáncem a šířitelem této zprávy byl Donald Trump.¹² Důležitou konspirační teorií, která ukazuje nedostatek důvěry ve vládu, je konspirační teorie ohledně útoku v Benghází v září 2012. Po teroristickém útoku na americkou ambasádu, při kterém zemřeli čtyři Američané, se vynořilo několik konspiračních teorií, které obviňují vládu Spojených států z nedostatečné ochrany svých občanů a ze zakrývání pravdy a odvádění pozornosti jinam. Hlavním aktérem těchto teorií je Hillary Clinton, tehdejší ministryně zahraničí, která je obviňována z toho, že si nechávala přísně tajné informace posílat na osobní e-mail a že zakrývala chyby vlády Spojených států a předstírala nemoc, aby nemusela svědčit před komisí vyšetřující celou událost. Asi nejvýraznější konspirační teorií posledních let je teorie QAnon. Jedná se o sérii volně propojených konspiračních teorií, které říkají například, že spolek satanistických pedofilů řídí mezinárodní obchod s dětmi a snaží se sesadit Donalda Trumpa. Další částí tohoto "souboru konspirací" je teorie *deep-state*, která říká, že celé Spojené státy ovládá spiknutí vedené Georgem Sorosem, Barackem Obamou a Hillary Clinton. Všechna tato tvrzení nejsou podložena žádnými důkazy.¹³ QAnon je také konspirační teorie s nejviditelnějšími dopady - příznivci této teorie už několikrát napadli odpůrce této teorie¹⁴ - důkaz, že konspirační teorie mají dopad i v reálném světě.

Pravděpodobně nejznámější událostí, spojenou s konspiračními teoriemi, je útok na Kapitol Spojených států - tato událost se stala 6. ledna 2021, kdy měl Kongres zasedat, aby potvrdil vítězství Joea Bidena v prezidentských volbách a prohlásil ho za nadcházejícího prezidenta Spojených států. Už několik měsíců před tímto dnem bývalý prezident Donald Trump osočoval Demokraty z volebního podvodu a prohlašoval se za právoplatného vítěze voleb. Šestého října poté nedaleko Kapitolu uspořádal setkání svých příznivců s názvem *Zachraňte Ameriku*, kde pronesl více než hodinový projev, kde používal výrazy jako "ukradené volby" nebo "nikdy se nevzdáme" a na závěr svého projevu vyzval příznivce, aby pochodovali směrem ke Kapitolu a dodali tak odvahu Republikánům k hlasování proti vítězství Joea

---

¹¹ SCHABES, Emily. *Birtherism, Benghazi and QAnon: Why Conspiracy Theories Pose a Threat to American Democracy* [online]. 2020 [cit. 2021-7-15]. Dostupné z: <https://scholarship.depauw.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1158&context=studentresearch>. DePauw University.

¹² SCHABES, Emily. *Birtherism, Benghazi and QAnon: Why Conspiracy Theories Pose a Threat to American Democracy* [online]. 2020 [cit. 2021-7-15]. Dostupné z: <https://scholarship.depauw.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1158&context=studentresearch>. DePauw University.

¹³ SCHABES, Emily. *Birtherism, Benghazi and QAnon: Why Conspiracy Theories Pose a Threat to American Democracy* [online]. 2020 [cit. 2021-7-15]. Dostupné z: <https://scholarship.depauw.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1158&context=studentresearch>. DePauw University.

¹⁴ SCHABES, Emily. *Birtherism, Benghazi and QAnon: Why Conspiracy Theories Pose a Threat to American Democracy* [online]. 2020 [cit. 2021-7-15]. Dostupné z: <https://scholarship.depauw.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1158&context=studentresearch>. DePauw University.

Bidena. Už během Trumpova projevu se dav vydal směrem ke Kapitolu a krátce poté, co Donald Trump ukončil svůj projev, se první protestující začali dostávat za barikády postavené před Kapitolem a následně se jim skrz rozbitá okna a dveře podařilo dostat do budovy, kde pronikli do jednatelského sálu Sněmovny reprezentantů a Kongresmani museli být evakuováni. Celou událost provázelo rabování Kongresu, kdy si protestující odnesli například notebook Nancy Pelosiové nebo řečnický pult. Pořádek se podařilo obnovit až po několika hodinách, kdy se podařilo demonstranty z komplexu dostat ven a na místo byla povolána Národní garda.¹⁵

To, že se tato událost odehrála, je připisováno hlavně sociálním sítím, přes které se šířily dezinformace ohledně prezidentských voleb a demonstranti se na útoku domlouvali právě přes ně. I když sociální platformy o šíření dezinformací nejen kolem voleb věděly, zůstaly téměř nečinné a k akcím proti šíření dezinformací se rozhodly až po útoku na Kapitol - například Twitter kromě účtu Donalda Trumpa zablokoval dalších 70 000 tisíc účtů, které šířily teorie spojené s QAnon,¹⁶ Facebook zase začal blokovat posty, ve kterých se objevovala fráze “stop the steal”.¹⁷

Sociální sítě ale nejsou formálně zodpovědné za obsah, který jejich uživatelé na platformě vytvoří a šíří. To kvůli Sekci 230 Komunikačního zákona, která poskytuje ochranu internetovým společnostem a zbavuje je odpovědnosti za obsah, který na nich uživatelé vytvoří. Společnosti tedy nejsou nějak postihnutelné za dezinformace nebo nenávistný obsah, který šíří jejich uživatelé. Kromě toho také Sekce 230 poskytuje ochranu internetovým společnostem, pokud odstraní část obsahu, který považují za obscénní, zvrhlý nebo zbytečně násilný a nevztahuje se na ně tedy 1. dodatek Ústavy Spojených států.¹⁸ V minulosti i současnosti je silně voláno po revizi Sekce 230 a částečně i po jejím úplném zrušení.¹⁹ Nyní je v Senátu znovu představen PACT Act, který chce po platformách požadovat větší transparentnost při moderování obsahu, zavádí pro sociální platformy povinnost vydávat pololetní zprávy se statistikami o omezeném obsahu a zbavuje sociální

¹⁵ TAN, Shelly, Youjin SHIN a Danielle RINDLER. How one of America's ugliest days unraveled inside and outside the Capitol. *The Washington Post* [online]. 2021, 9. 1. 2021 [cit. 2021-7-19]. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/nation/interactive/2021/capitol-insurrection-visual-timeline/>

¹⁶ An update following the riots in Washington, DC. *Twitter Blog* [online]. 12. 1. 2021 [cit. 2021-7-19]. Dostupné z: https://blog.twitter.com/en_us/topics/company/2021/protecting--the-conversation-following-the-riots-in-washington--

¹⁷ GHOSH, Dipayan. Are We Entering a New Era of Social Media Regulation? *Harvard Business Review* [online]. 2021 [cit. 2021-7-19]. Dostupné z: <https://hbr.org/2021/01/are-we-entering-a-new-era-of-social-media-regulation>

¹⁸ NEWTON, Casey. EVERYTHING YOU NEED TO KNOW ABOUT SECTION 230. *The Verge* [online]. 2020, 29. 12. 2020 [cit. 2021-7-21]. Dostupné z: <https://www.theverge.com/21273768/section-230-explained-internet-speech-law-definition-guide-free-moderation>

¹⁹ GHOSH, Dipayan. Are We Entering a New Era of Social Media Regulation? *Harvard Business Review* [online]. 2021 [cit. 2021-7-19]. Dostupné z: <https://hbr.org/2021/01/are-we-entering-a-new-era-of-social-media-regulation>

platformy ochrany podle Sekce 230, pokud federální úřady nebo státní zástupci zahájí stíhání proti nim.²⁰

3. Snahy o omezení dezinformací

Za studené války bylo zapotřebí monitorovat sovětskou aktivitu na území USA, vznikla tedy *Active Measures Working Group*. Ta začala fungovat během Reaganovy administrativy v roce 1981 a měla čelit sovětské propagandě na území USA.²¹ Skupina fungovala nejdříve pod ministerstvem zahraničí a poté se přesunula pod *United States Information Agency (USIA)* – Informační agenturu Spojených států amerických, kde fungovala až do roku 1992²². Skupina se skládala z mnoha expertů napříč státními agenturami – své zástupce v ní měla CIA, FBI, ministerstvo zahraničí nebo ministerstvo spravedlnosti a mnoho dalších agentur²³. Během více než deseti let své existence skupina vydala mnoho zpráv o dezinformačních aktivitách Sovětského svazu na americkém území, které napomohly zabránění šíření sovětské propagandy. Po zániku Sovětského svazu v roce 1991 už nebylo skupiny zapotřebí a byla zrušena²⁴. V červnu minulého roku ovšem republikánský kongresman Michael McCaul oznámil, že předloží legislativní návrh na zřízení moderní verze *Active Measures Working Group*²⁵, která by se tentokrát zabývala čínskou propagandou na americkém území. Zákon byl představen ve výboru pro zahraniční vztahy jako *USIA for Strategic Competition Act*, ale nedostal se dál do legislativního procesu.²⁶

---

²⁰ Schatz, Thune Reintroduce Legislation To Update Section 230, Strengthen Rules, Transparency On Online Content Moderation, Hold Internet Companies Accountable For Moderation Practices. *U. S. Senator Brian Schatz* [online]. Washington, 17. 3. 2021 [cit. 2021-7-21]. Dostupné z: <https://www.schatz.senate.gov/news/press-releases/schatz-thune-reintroduce-legislation-to-update-section-230-strengthen-rules-transparency-on-online-content-moderation-hold-internet-companies-accountable-for-moderation-practices>

²¹ SCHOEN, Fletcher a Christopher J. LAMB. *Deception, Disinformation, and Strategic Communications: How One Interagency Group Made a Major Difference*. Washington D.C., 2012. National Defense University.

²² SCHOEN, Fletcher a Christopher J. LAMB. *Deception, Disinformation, and Strategic Communications: How One Interagency Group Made a Major Difference*. Washington D.C., 2012. National Defense University.

²³ SCHOEN, Fletcher a Christopher J. LAMB. *Deception, Disinformation, and Strategic Communications: How One Interagency Group Made a Major Difference*. Washington D.C., 2012. National Defense University.

²⁴ SCHOEN, Fletcher a Christopher J. LAMB. *Deception, Disinformation, and Strategic Communications: How One Interagency Group Made a Major Difference*. Washington D.C., 2012. National Defense University.

²⁵ MCCAUL, Michael. The US must meaningfully confront Chinese Communist Party propaganda. *The Hill* [online]. 2020 [cit. 2021-7-12]. Dostupné z: <https://thehill.com/blogs/congress-blog/foreign-policy/503461-the-us-must-meaningfully-confront-chinese-communist-party>

²⁶ "H.R. 7938 — 116th Congress: USIA for Strategic Competition Act." [www.GovTrack.us](https://www.govtrack.us/congress/bills/116/hr7938). 2020. July 12, 2021 <<https://www.govtrack.us/congress/bills/116/hr7938>>

Návrh se setkal se značnou kritikou, protože označoval Čínu za protivníka, se kterým se nedá vyjednávat a celkově byl až agresivně protičínský.²⁷

Jednou z prvních legislativ, zaměřujících se na omezení šíření dezinformací v USA, byla legislativa namířená na zkoumání aktivit Sovětského svazu a jeho agentů. Prvním dohledatelným zákonem, který vešel v platnost a zmiňuje zkoumání šíření dezinformací, byl *Foreign Relations Authorization Act, Fiscal Years 1986 and 1987*. Ten nařizuje ministru zahraničí, aby prošetřil šíření dezinformací Sověty a komunisty pomocí tisku na území USA. Také požaduje, aby ministr zahraničí do roku od přijetí zákona podal Kongresu zprávu, zda je třeba zřídit úřad, který by se zabýval šířením dezinformací a manipulací tisku v USA.²⁸ Jako odpověď na tento zákon vyšla v srpnu 1986 zpráva *A Report on the Substance and Process of Anti-U.S. Disinformation and Propaganda Campaigns*, která na popisuje sovětské taktiky při šíření propagandy na území USA. Mezi tyto taktiky patřilo například vyrábění falešných dokumentů, které měly za cíl poškodit vládu Spojených států. Většinou byl zfalšovaný dokument podstrčen novinářům, kteří ho buďto nedostatečně ověřili a bez rozmyšlení ho publikovali nebo tito novináři sympatizovali s politickým směřováním SSSR a nebylo pro ně problémem dokument nekriticky publikovat. I když se později podařilo prokázat nepravost dokumentu, tak škoda kterou stihl napáchat, byla už nezvratitelná, protože dezinformace se začala šířit a bylo nemožné se jí plně zbavit.²⁹ Tato taktika je v upravené formě používána i dnes, zfalšovaný dokument se použije jako důkaz v článku, který se publikuje buďto na dezinformačním webu nebo sociálních sítích a pomalu se začne šířit mezi občany.

Do konce dvacátého století se pak legislativa namířená proti dezinformacím zabývala hlavně sovětským a čínským vlivem na území Spojených států. Příkladem tohoto může být *Intelligence Authorization Act for Fiscal Year 1998*, ve kterém se ukládá ředitelům CIA a FBI sepsat zprávu o aktivitách zpravodajců Čínské lidové republiky, které by mohly být v rozporu se zájmy USA.³⁰

Období mezi začátkem 21. století a rokem 2014 moc legislativních kroků k zabránění šíření dezinformací neskýtá, ovšem po anexi Krymu Ruskem v roce 2014 a rozmachu ruské propagandy v zahraničí můžeme sledovat zvýšené snahy v omezování šíření dezinformací. Výsledkem této snahy byl například *Countering Foreign Propaganda and Disinformation Act of 2016*, který společně napsali senátoři

²⁷SHU, Sarah. Senate's Strategic Competition Act Will Make China-US Relations Worse, Not Better. *The Diplomat* [online]. 2021 [cit. 2021-7-21]. Dostupné z: <https://thediplomat.com/2021/04/senates-strategic-competition-act-will-make-china-us-relations-worse-not-better/>

²⁸ Foreign Relations Authorization Act, Fiscal Years 1986 and 1987. Dostupné také z: <https://www.congress.gov/bill/99th-congress/house-bill/2068>

²⁹ *A Report on the Substance and Process of Anti-U.S. Disinformation and Propaganda Campaigns* [online]. 1986 [cit. 2021-7-14]. Dostupné z: <http://insidethecoldwar.org/sites/default/files/documents/Soviet%20Active%20Measures%20Substance%20and%20Process%20of%20Anti-US%20Disinformation%20August%201986.pdf>

³⁰ *Intelligence Authorization Act for Fiscal Year 1998* [online]. 1997 [cit. 2021-7-14]. Dostupné z: <https://www.congress.gov/bill/105th-congress/senate-bill/858/text?q=%7B%22search%22%3A%5B%22disinformation%22%5D%7D&r=9&s=8>

Rob Portman za Republikány a Chris Murphy za Demokraty. Ten vyjadřuje znepokojení, že zahraniční vlády (jmenovitě ruská a čínská) využívají dezinformačních a propagandistických nástrojů k oslabení národní bezpečnosti USA a jejich spojenců. Dále vyzdvihuje roli USA, když říká, že vláda Spojených států by měla vyvinout komplexní strategii proti dezinformacím ve světě a podporovat svobodný tisk v ostatních zemích, hlavně těch ohroženými zahraničními dezinformacemi.³¹ Toho docílili zřízením Global Engagement Centre, které spadá pod ministerstvo zahraničí a má za úkol koordinovat snahy federální vlády o potlačování dezinformačních snah cizích státních a nestátních organizací.³² V současné době Global Engagement Centre zkoumá hlavně informační hrozby spojené s Ruskem a Čínou. Podařilo se mu navýšit rozpočet o 90 milionů dolarů.

Pokud se podíváme na kroky během posledních dvou administrativ (Obamovy a Trumpovy), tak zcela objektivně můžeme prohlásit, že během Obamovy administrativy bylo Kongresem přijato více zákonů, které se snažily bránit šíření dezinformací na území Spojených států – například zřízení již zmiňované Global Engagement Centre.

Během Trumpovy administrativy poté byla zřízena meziresortní komise, skládající se z expertů, které jmenují: ředitel Národní zpravodajské agentury (DNI), ministr zahraničí, ministr obrany, ministr financí, generální prokurátor, ministr energetiky, ředitel FBI a hlavy dalších federálních agentur, které prezident uzná za vhodné. Komise má za úkol „čelit aktivním snahám Ruské Federace skrytě uplatňovat svůj vliv“³³ do čehož spadají i dezinformační snahy.

---

³¹ Countering Foreign Propaganda and Disinformation Act of 2016., ročník 2016. Dostupné také z: <https://www.congress.gov/bill/114th-congress/house-bill/5181>

³² Global Engagement Centre. U.S. Department of State [online]. Dostupné z: <https://www.state.gov/bureaus-offices/under-secretary-for-public-diplomacy-and-public-affairs/global-engagement-center/>

³³ Consolidated Appropriations Act, 2017. In: . 2017. Dostupné také z: <https://www.congress.gov/bill/115th-congress/house-bill/244>

4. Aktuální situace

Současná doba poskytuje jeden hlavní problém. Tím jsou sociální sítě, které se ukázaly jako skvělý nástroj pro šíření dezinformací a u kterých Kongres stále neví, jak pracovat na jejich regulaci, která je bezesporu potřebná – zvláště po lednových událostech a útoku na Kapitol.

V současné době neexistuje žádná vládní agentura, která by měla na starosti pouze regulaci sociálních sítí. I když jsou sociální sítě regulovány, tak pouze pravidly, kterými jsou regulována i ostatní odvětví. Sociální platformy musí dodržovat obecná pravidla jako pravdivost reklamy nebo férové obchodní jednání, pokud ale dojde na regulaci sociálních sítí, tak není co dodržovat, protože v současné době žádné regulace pouze pro sociální sítě neexistují. Nicméně sociální sítě mají ochranu podle Sekce 230 Komunikačního zákona, která říká, že internetové společnosti nejsou odpovědné za obsah, který uživatelé vytvoří a šíří pomocí jejich služby.

Regulace sociálních sítí, ale může přijít ze tří směrů. Přestože žádný z nich nebyl primárně určen k tomuto úkolu, mají aspoň částečně účinné nástroje, které by mohly napomoci regulaci sociálních platforem, a tím i snížení počtu dezinformací, které se přes ně šíří.

1. Federální úřady

Prvním takovým aktérem jsou federální úřady, které se sice nespécializují na sociální sítě, některé k nim však mají blízko. Například *Federal Communications Commission (Federální komise pro komunikaci)*, která „reguluje mezistátní a mezinárodní komunikaci“.³⁴ Ta má na starosti například výstavbu infrastruktury a regulaci sexuálního obsahu a vulgarit ve vysílání. I když její vedení za Trumpovy administrativy volalo po regulaci sociálních sítí pomocí Sekce 230 Komunikačního zákona, tak samo neprovedlo žádné kroky ke změně.

Dalším federálním úřadem, který má slovo nad sociálními sítěmi je *Federal Trade Commission (Federální obchodní komise)*, která plní roli hlídacího psa nad všemi firmami a tím, jestli jednájí férově se zákazníky nebo jestli jsou jejich tvrzení pravdivá. Právě od FTC dostal Facebook v roce 2019 pokutu rekordních 5 miliard dolarů. To ale nebylo kvůli porušení regulací týkajících se sociálních sítí (žádné neexistují), ale kvůli porušení práv týkajících se nakládání se soukromými informacemi uživatelů.

I když má FTC více nástrojů (například pokuty za nedodržování předpisů ohledně nakládání s uživatelskými daty) ke kontrole sociálních sítí než třeba FCC, tak je stále v této otázce velmi neefektivní, protože většina procesů při porušení jejích pravidel trvá moc dlouho a technický byznys, do kterého

³⁴ Federal Communications Commission [online]. [cit. 2021-5-14]. Dostupné z: <https://www.fcc.gov/about-fcc/what-we-do>

spadají i společnosti jako Facebook, se většinou stihnou přizpůsobit, než mohou být jakkoliv postiženy.³⁵

2. Jednotlivé státy

Překvapivě silné nástroje v regulaci sociálních médií mají samotné státy, kterým se v poslední době daří regulovat technické společnosti a sociální sítě mezi nimi. Za zmínku rozhodně stojí *California Consumer Privacy Act (CCPA)*, který upravuje způsoby, jakými společnosti nakládají s uživatelskými daty. Například dává občanům právo požadovat po společnostech informace o datech, která o nich mají, a jak s nimi nakládají. Dále mají také uživatelé právo na smazání osobních informací, které o nich společnosti sbírají, nebo mají právo odebrat svůj souhlas s prodejem jejich osobních dat.³⁶

3. Kongres

I když má Kongres ty nejmocnější nástroje k regulaci sociálních sítí, je často neefektivní. Kvůli délce legislativního procesu je nemožné, aby rychle reagoval na neustále se vyvíjející svět technologií, sociálních sítí a na nové způsoby šíření dezinformací. I tak není ale úplně bezbranný. Může například donutit sociální sítě převzít odpovědnost za obsah na nich šířený (revizí Sekce 230 Komunikačního zákona), a tím je motivovat k zabránění šíření dezinformací. Dalším nástrojem, který může Kongres použít je zřízení federální agentury, která by se věnovala pouze problematice sociálních sítí a dezinformacím na nich šířených.

Dalším způsobem, jak bránit šíření dezinformací, je omezování technologií, pomocí kterých jsou vyráběné. Nyní leží v Kongresu návrh zákona z dílny demokratů, který má za úkol uvalit restriktce na technologii deep-fake, která dokáže napodobovat lidské obličej a „donutí“ člověka říci věci, které nikdy nevyšly z jeho úst.³⁷ DEEP FAKES Accountability Act stanovuje, že jakýkoliv audio nebo video materiál, který vznikl pomocí technologie deep-fake musí být viditelně označen vodoznakem a oznámením, že se nejedná o záznam, který vznikl „přirozeným“ způsobem (bez použití technologie deep-fake).³⁸

Příkladem, kdy se mohou dezinformace zvrhnout a ohrozit lidské životy, je pandemie koronaviru. Během ní se vyrojilo nespočet dezinformací, ať už o původu viru nebo o jeho léčbě. Původcem jedné z těchto dezinformací je

³⁵ COLDEWAY, Devin. Who regulates social media? *TechCrunch* [online]. 2020, 19. 10. 2020 [cit. 2021-7-21]. Dostupné z: <https://techcrunch.com/2020/10/19/who-regulates-social-media/>

³⁶ California Consumer Privacy Act (CCPA). STATE OF CALIFORNIA DEPARTMENT OF JUSTICE OFFICE OF THE ATTORNEY GENERAL [online]. [cit. 2021-7-21]. Dostupné z: <https://oag.ca.gov/privacy/ccpa>

³⁷ GREGOROVÁ, Markéta. Deepfakes: Na počátku bylo slovo. Potom se přidaly obrázky [online]. [cit. 2021-7-12]. Dostupné z: <https://gregorova.eu/deepfakes-na-pocátku-bylo-slovo-potom-se-pridaly/>

³⁸ DEEP FAKES Accountability Act. ročník 2021. Dostupné také z: <https://www.congress.gov/bill/117th-congress/house-bill/2395/text?r=1&s=1>

i bývalý prezident Spojených států Donald Trump. Ten při jedné tiskové konferenci navrhl jako způsob léčby vpichování bělidla do žil.³⁹ Kongres se na šíření dezinformací ohledně koronaviru snažil odpovědět několika způsoby. Jedním z nich byl návrh zákona *COVID–19 Misinformation and Disinformation Task Force Act of 2020*, který měl za úkol zřídit pracovní skupinu, která měla vyvíjet analýzy dezinformací týkajících se covidu-19. Ten ale nikdy nevešel v platnost. Otázkou, kterou se tedy bude muset Kongres také zabývat, je řešení podobných krizí, kdy se dezinformace začnou masově šířit a je potřeba je omezit co nejrychleji, než stihnou způsobit například ztráty na životech.

---

³⁹ MCGRAW, Meredith a Sam STEIN. It's been exactly one year since Trump suggested injecting bleach. We've never been the same. *Politico* [online]. 2021, 23. 4. 2021 [cit. 2021-7-20]. Dostupné z: <https://www.politico.com/news/2021/04/23/trump-bleach-one-year-484399>

5. Možná řešení

Jedním z možných řešení je zřízení speciální federální agentury, která by se zabývala pouze sociálními sítěmi a dezinformacemi na nich šířených. To by ale mohlo přinést rozpory s 1. dodatkem Ústavy Spojených států amerických (první dodatek, ale nemůže být použit na zakázání sociálním platformám blokování obsahu a uživatelů, protože se vztahuje pouze na federální vládu, ne na soukromé platformy⁴⁰), který Kongresu zakazuje vydávání zákonů omezujících svobodu slova, a nově zřízená agentura by se tak pohybovala na hraně ústavnosti a musela by mít přísně vymezené pravomoci a nesměla by sama žádný obsah mazat, mohla by ho například pouze označit za nepravdivý a sociální platformě doporučit jeho smazání.

Dalším řešením, které by ale přineslo minimální nebo žádné změny, je vůbec nerevidovat Sekci 230 Komunikačního zákona. Tedy nechat sociálním platformám volnou ruku při regulování jejich obsahu a nastavování vlastních pravidel pro jejich používání. Tento přístup má výhodu v tom, že vůbec neodporuje svobodě slova a stojí na jednom ze základních principů USA – svobodě. Má ale několik nevýhod. Sociální sítě často obsah regulují podle ekonomických postojů svých vlastníků a inzerentů, kteří jim platí za reklamu a nelze na ně spoléhat, že budou obsah regulovat nestranně. Není to pro ně totiž výhodné, jelikož jim z toho neplynou žádné zisky – je pro ně výhodnější upravovat svůj obsah tak, aby přitáhl co nejvíce inzerentů – tím pádem nejsou nestranné a nedá se na ně spolehnout, že budou dezinformace a jejich šířitele mazat nebo nějak označovat.

Asi nejefektivnějším řešením, které může Kongres provést, je reforma Sekce 230 Communication Decency Act. Ta ale bude muset být provedena velmi pečlivě a také flexibilně, protože technologie se neustále vyvíjí a legislativa bude muset být tvořena s ohledem na tuto skutečnost. Kongres může v potenciální legislativě například žádat po sociálních sítích větší transparentnost ohledně jejich opatření při mazání obsahu nebo v určitých situacích odebrat sociálním platformám ochranu, kterou jim Sekce 230 poskytuje.

Dalším ohrožením americké demokracie mohou být dezinformace šířené Ruskou federací a Čínskou lidovou republikou, a i když má USA nástroje a orgány (Global Engagement Centre), které dezinformační praktiky cizích mocností zkoumají a snaží se zabránit jejich šíření, stále to není dostatečné a propaganda se na americkém území jenom množí.⁴¹ Tomuto se dá zabránit právě vyřešením otázky šíření

---

⁴⁰ GHOSH, Dipayan. Are We Entering a New Era of Social Media Regulation? *Harvard Business Review* [online]. 2021 [cit. 2021-7-19]. Dostupné z: <https://hbr.org/2021/01/are-we-entering-a-new-era-of-social-media-regulation>

⁴¹ GEC Special Report: *Pillars of Russia's Disinformation and Propaganda Ecosystem*. Washington D.C., 2020.

dezinformací přes sociální sítě, protože ty jsou hojně využívány právě Ruskem k šíření dezinformací v USA.⁴²

---

⁴² GEC Special Report: *Pillars of Russia's Disinformation and Propaganda Ecosystem*. Washington D.C., 2020.

6. Frakční pozice a závěr

Jediné, na čem se obě strany shodnou, je potřeba omezovat vlivy čínské a ruské vlády v šíření dezinformací a propagandy na území Spojených států. Ve zbytku se už ale rozcházejí. Například Republikáni se budou co nejvíce snažit prosazovat minimální možnou regulaci firem a princip volného trhu. Naproti tomu ale také Republikáni silně stojí za principem svobody slova, který může kolidovat s tendencemi nechat sociálním platformám volnou ruku v regulování obsahu a mohou se snažit odvolávat na 1. dodatek, který, jak už bylo vysvětleno, na tuto situaci nelze aplikovat. Například Klub za Svobodu se může snažit prosadit úplné zrušení Sekce 230 a odebrání ochrany sociálním sítím za mazání obsahu.⁴³

V Demokratické straně se najde několik rozdílů v postojích jednotlivých frakcí. Progresivisté a Sociální demokraté budou hodně usilovat o regulaci firem a převzetí zodpovědnosti za uživatele,⁴⁴ obrana proti vnějším nepřátelům pro ně také bude důležitá, ale ne tolik jako třeba pro Modré psy. Oproti tomu Noví demokraté se budou co nejvíce snažit zmírnit regulace firem a budou usilovat o zachování volného trhu a legislativu budou směřovat spíše proti zahraničním vlivům. Modří psi by tyto snahy budou směřovat díky svým vazbám na průmysl ještě dále a budou se snažit prosazovat co nejsilnější postoj vůči Číně a Rusku.

Třetím aktérem jsou samy sociální platformy a internetové společnosti, které mají zájem na ponechání ochrany podle Sekce 230 a o co nejmenší zasahování do způsobu, kterým regulují obsah, který jejich uživatelé vytváří a sdílí pomocí jejich služeb.

---

⁴³ BREUNINGER, Kevin, Amanda MACIAS a Lauren FEINER. Trump is trying to link stimulus checks, defense spending to a contentious tech protection – what to know. *CNBC* [online]. 2020 [cit. 2021-7-21]. Dostupné z: <https://www.cnbc.com/2020/12/29/why-trump-is-tying-section-230-to-stimulus-checks-defense-bill.html>

⁴⁴ MEEK, Andy. AOC Says It Might Be Time To 'Rein In' Media After DC Riots - And Fox News Is Already Hysterical. *The Forbes* [online]. 2021 [cit. 2021-7-21]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/andymEEK/2021/01/14/aoc-says-it-might-be-time-to-rein-in-media-after-dc-riotsand-fox-news-is-already-hysterical/?sh=56cd94a748ee>